

T.C. İÇİŞLERİ BAKANLIĞI	
MİLLÎ GÜVENLİK GRUBU BAŞKANLIĞI	
Tarih :	03.09.2015
Sayı :	2015/695

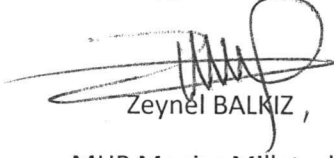
1458

03/09/2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanı Sayın KUTBETTİN ARZU tarafından yazılı olarak cevaplandırılması hususunda gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Zeynel BALKIZ ,

MHP Manisa Milletvekili

Manisa'da tarımsal arazi 6 milyon dekara yakın önemli bir tarım havzasına sahip olup, coğrafi şartlar ve iklim yapısı nedeni ile oldukça kaliteli ürünler yetişmektedir. Tarımsal faaliyetlerin ticari özellik kazanması ve ürünlerin işlenerek üreticiye sunulmasında piyasa ekonomilerinde ortaya çıkan yapısal uygulamalardan birisi sözleşmeli tarımdır.

Sözleşmeli tarım, üreticiye pazar garantisi sağlayarak ürün arzında süreklilik sağlaması, sanayicinin hammadde ihtiyacını kesintisiz ve istenen nitelikte temin etmesi ve tüketicinin sürekli ve uygun fiyatlarla gıda ürünleri tüketebilmesinde etkili olması gerekirken, 2015-2016 sezonunda domates üreticisini bu gereksinimlerinin dışına itmiştir.

Ülkemizde yetiştirilen en önemli sebze türü olan domates, adaptasyon yeteneği nedeniyle bütün illerde üretilmektedir. 2014 yılı itibarıyla toplam domates üretiminin 11 milyon 850 bin ton olup, bu rakamın bu yıl yüzde 5,5 artışla 12 milyon 500 bin tona ulaşması beklenmektedir. Ülke ekonomisinde yaş sebze ve meyve içinde hem ihracatta hem de üretimde öne çıkan ürünümüz domatestir. 2014 yılı itibarıyla gerçekleştirilen 28,6 milyon ton toplam sebze üretimimizin yaklaşık yüzde 41,4'ünü domates oluşturmaktadır. Toplam 6,2 milyon ton olan örtü altı sebze üretimimizin ise yüzde 52,8'i tek başına domatese aittir. Bunun yanı sıra domatesin salça sanayinin ham maddesi olması da ürünün önemini ayrıca artırmaktadır. Nitekim domatesin işlenmesiyle birlikte ürünün muhafaza süresi uzatılarak sezon dışında tüketim imkânı sağlanmakta ve yaratılan katma değerle ülke ekonomisine çok önemli katkı elde edilmektedir. Domatesin de içinde yer aldığı sebze işleme sanayisinde sektörde kurulu işletmelerin büyük bir kısmının özel sektöre ait anonim şirketlerdir.

Salçalık domates üretimi de bu firmalar tarafından yapılan sözleşmeli üretim kapsamında üreticilerimizce gerçekleştirilmektedir. Ancak bugün geline nokta da salçalık domates üretimi yapan üreticilerimiz firmaların uyguladıkları alım politikaları yüzünden düşük fiyat nedeniyle mağdur olmaktadır.

Domates üreticimiz, salça fabrikaları ile daha önce imzaladıkları bir kg salçalık domatesin fiyatını 25 kuruş olarak belirlemesine rağmen, sözleşme dışı alım yaparak 16 kuruşa düşürmekte, üzerine çok yüksek tuttıkları ürünün fire bedeli ile fiyatı 10 kuruşa kadar düşürmektedirler. Gıda fabrikaları tarafından %5 - %25 arası yüksek fire oranlarını aynı gün domates üreticisine bildirmeyip, itiraz hakkını ortadan kaldırarak üreticinin ürün değerinden düşmektedirler. Bu uygulama şekli itibari ile keyfi fiyat ve keyfi fire uygulamaları ile dar imkanlar içerisinde ürün yetiştirmeye çalışan domates üreticisini zor duruma düşürmektedir. ÜRETİCİ SAHİPSİZ VE KORUMASIZDIR.

Domates üreticisi bu sektörde üretim yapan firmaların kölesi değildir.

Bu nedenler ile ;

- 1- Firmalar tarafından 'Sözleşmeli Üretim İle İlgili Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik' hükümlerine de aykırı hareket edilmektedir. Nitekim yönetmeliğin 8'inci maddesinin 1'inci fıkrasında 'sözleşmede belirlenen ödeme planına ve şekline uygun hareket edilir' hükmüne karşın, sözleşmede belirtilen fiyattan daha aşağı ürün alımı yapılmaktadır. Sanayici fiyatı düşürmek için, fire oranlarını yüksek göstererek üreticimizin alın terini gasp etmektedir. Bu hakkın gasp edilmesinin önlemesi için bir tedbir düşünülmekte midir?
- 2- Yine söz konusu yönetmeliğin 5'inci maddesinin 1'inci fıkrasında **'sözleşmenin bir nüshası üreticide, bir nüshası alıcıda ve bir nüshası da bakanlık il/ilçe müdürlüğünde kalacak şekilde 3 nüsha halinde düzenlenir'** hükmü olmasına rağmen, sözleşme örnekleri alıcı firmalar tarafından üreticilerimize ve Tarım İlçe Müdürlüklerine verilmemektedir. Bu yönetmelik dışı çiftçimizi kandırmaya yönelik tutumun düzeltilmesi, denetlenmesi ve kontrolü için Tarım İlçe ve İl Müdürlükleriniz talimatlandırılmış mıdır?
- 3- Firmalar üreticilere verdikleri avans miktarına denk gelecek tutardaki ürünü almakta, ürünün alınması için gerekli nakliye aracının sözleşme gereğince üreticiye göndermesi gerekirken 'araç yok' gibi gerekçelerle ürün almamakta, üreticilerimizi ürünü ile baş başa bırakmaktadır. Sözleşme yaptığı çiftçimizin ürünü almayıp, sözleşmesi olmayan üreticiden daha düşük fiyatla ürün almaktadır. Yönetmelikte yer alan hükümlerden biri de yine 5'inci maddenin 5'inci fıkrasında yer alan ' taraflar, akdettikleri tarımsal üretim sözleşmesinde ayrıca özel hükümler de koyabilirler' hükmüdür. Bir diğer husus da yine yönetmeliğin 5'inci maddesinin 4'üncü fıkrasının 5 bendinde 'üreticinin ve alıcının, sözleşmenin hüküm ve şartları ile sözleşmeye ek teşkil eden her türlü belgeyi karşı tarafın izni olmaksızın herhangi bir üçüncü şahsa vermeyeceği' hükmüdür. Bu hükümler ile birlikte firmalar sözleşmeleri kendi menfaatleri doğrultusunda düzenlemektedir." Bu yapılan sözleşmelerin tek taraflı hazırlanmasının önlenmesi, çiftçimizin hak ve menfaatlerinin korunması bakımından taşra teşkilatlarınıza, çiftçimizi bilgilendirme, uyarma ve örnek satım sözleşmesi hazırlama görevi verilmiş midir?
- 4- Şu an Briks (suda çözünen kuru madde miktarı, yani salçanın katılık derecesi) ve fire işlemleri fabrikalar tarafından yapılmaktadır. Bu durum da taraflar arasında güven sorunu yaratmaktadır. Çiftçimizin ve firmaların hakkının korunması amacı ile bağımsız referans laboratuvarının ilgili domates üretimi yapılan bölgelerde açılması düşünülmekte midir?